

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Језик
српског народа

ЈУ Службени гласник Републике Српске,
Бања Лука, Вељка Млађеновића бб
Телефон/факс: (051) 456-331, 456-341
E-mail: slglasnikrs@blic.net
slgl.finanse@blic.net
slgl.oglasni@blic.net

Уторак, 25. децембар 2012. године
БАЊА ЛУКА

Број 121 Год. XXI
www.slglasnik.org

Жиро рачуни: Нова банка а.д. Бања Лука
555-007-00001332-44
НЛБ Развојна банка а.д.
Бања Лука 562-099-00004292-34
Volksbank а.д. Бања Лука
567-162-10000010-81
UniCredit Bank а.д. Бања Лука
551-001-00029639-61
Комерцијална банка а.д. Бања Лука
571-010-00001043-39
Нуро-Alpe-Adria Bank а.д. Бања Лука
552-030-00026976-18

2571

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О БУЏЕТСКОМ СИСТЕМУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Проглашавам Закон о буџетском систему Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Двадесет трећој сједници, одржаној 13. децембра 2012. године, а Вијеће народа 24. децембра 2012. године констатовало да усвојеним Законом о буџетском систему Републике Српске није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-4104/12
25. децембра 2012. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Милорад Додик, с.р.

ЗАКОН

О БУЏЕТСКОМ СИСТЕМУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

І - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се буџетски систем Републике Српске (у даљем тексту: Република), припрема, планирање, начин израде, доношење и извршење буџета Републике Српске (у даљем тексту: буџет Републике), буџета општина, градова и фондова, задуживање и отплата дуга, рачуноводство, извјештавање и контрола буџета Републике, општина, градова и фондова.

Члан 2.

Појмови употребљени у овом закону имају сљедеће значење:

а) буџет је процјена буџетских средстава и буџетских издатака за једну фискалну годину,

б) фискална година обухвата период од 12 мјесеци, који почиње 1. јануара, а завршава се 31. децембра календарске године,

в) буџетски корисници су органи, организације и други субјекти јавног сектора (осим јавних предузећа) који се финансирају из буџета Републике, општина, градова и

фондова и који су под њиховом контролом у складу са законом,

г) фондови у смислу овог закона су: Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, Фонд здравственог осигурања Републике Српске, Јавни фонд за дјечју заштиту Републике Српске и Завод за запошљавање Републике Српске,

д) рачун јавних прихода је рачун на који се врше уплате јавних прихода Републике, општина, градова и фондова и са кога се врши расподјела на рачуне корисника јавних прихода,

ђ) Јединствени рачун трезора је рачун на који се врше уплате средстава на име Републике, општина, градова и фондова са рачуна јавних прихода или директно, као и све исплате у име Републике, општина, градова и фондова, а систем Јединственог рачуна трезора састоји се од рачуна јавних прихода, инвестиционих рачуна, трансакционих рачуна, те рачуна за посебне намјене,

е) рачун посебних намјена је рачун који на захтјев буџетског корисника отварају трезор Републике и трезори општина, градова и фондова на који се врше уплате средстава посебних намјена, као и све исплате по намјенама или пројектима,

ж) јединствени рачун за индиректне порезе који води Управа за индиректно опорезивање БиХ (у даљем тексту: Јединствени рачун УИО) је рачун на који се уплаћују индиректни порези и

з) јавне инвестиције представљају дио планираних средстава буџета Републике који се не распоређује унапријед, већ на основу посебних одлука Владе Републике Српске (у даљем тексту: Влада), а подразумевају улагања у значајно повећање вриједности нефинансијске имовине кроз стицање инфраструктуре општег значаја, локалне инфраструктуре, грађевинских објеката, земљишта и опреме.

ІІ - БУЏЕТСКИ СИСТЕМ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Члан 3.

Буџетски систем Републике чине буџет Републике, буџети општина и градова и буџети - финансијски планови фондова (у даљем тексту: буџети фондова).

Члан 4.

У складу са овим законом, јединственост буџетског система Републике обезбјеђује се заједничким правним уређењем, јединственом буџетском класификацијом, употребом јединствене буџетске документације за израду буџета Републике, општина, градова и фондова, јединствене

ним системом буџетског рачуноводства, јединственим критеријумима за буџетску контролу и јединственим принципима на којима се заснива буџетски поступак.

Члан 5.

(1) Буџетска средства у једној фискалној години чине буџетски приходи и примици за нефинансијску имовину, примици од финансијске имовине и задуживања текуће фискалне године, неутрошена намјенска средства буџетских грантова и трансфера из ранијих периода и суфицит распоређен одлуком надлежног органа.

(2) Буџетска средства се користе за финансирање функција буџетских корисника, за извршавање њихових задатака и остале намјене које су у складу са Уставом и законом, као и прописима органа јединица локалне самоуправе и фондова.

(3) Буџетске приходе чине јавни приходи, текући и капитални грантови из земље и иностранства и трансфери примљени од других буџетских јединица.

(4) Јавни приходи су приходи утврђени у складу са законом и остварени по основу пореза, такса, доприноса, накнада и других прихода којима се финансирају права и дужности Републике, општина, градова и фондова.

(5) Буџетски грантови су бесповратна финансијска средства добијена од домаћих или страних физичких и правних лица, која су укључена у приходе буџета.

(6) Финансирање представља начин покрића планираног или оствареног буџетског дефицита, односно начин расподеле планираног или оствареног буџетског суфицита.

(7) Нето финансирање представља разлику између примитака од финансијске имовине и задуживања и издатака за финансијску имовину и отплату дугова.

Члан 6.

(1) Планирана буџетска средства и планирани буџетски издаци морају бити уравнотежени.

(2) Буџетске издатке чине буџетски расходи, издаци за нефинансијску имовину и издаци за финансијску имовину и отплату дугова.

(3) Буџетске расходе чине расходи за лична примања, расходи по основу коришћења робе и услуга, расходи финансирања и други финансијски расходи, субвенције, грантови, дознаке на име социјалне заштите и трансфери другим буџетским корисницима.

(4) Појам буџетских прихода и буџетских расхода није еквивалентан појму прихода и расхода који је дефинисан у Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор и који је релевантан за изразу финансијског извјештаја на одређеном нивоу власти у Републици.

Члан 7.

(1) Буџетска средства која припадају буџету Републике и која се дијеле између буџета Републике и буџета општина и градова уплаћују се са рачуна јавних прихода.

(2) Буџетска средства која у цијелости припадају буџету општине или града, а која представљају њихове изворне приходе, уплаћују се са рачуна јавних прихода општине, односно града.

Члан 8.

Приходи буџета Републике су:

а) дио прихода од индиректних пореза уплаћен у буџет Републике са Јединственог рачуна УИО, утврђен у складу са принципима расподеле дефинисаним овим законом, који након расподеле са другим корисницима у Републици припадају буџету Републике;

б) порез на добит;

в) порез на доходак:

1) порез на дохотке од ауторских права, права сродних ауторским правима и права индустријске својине,

2) порез на приходе од капитала,

3) порез на приходе од капиталних добитака;

г) порези на употребу, држање и ношење добара:

1) порез на употребу моторних возила,

2) порез на употребу чамаца, пловених постројења и јахти,

3) порез на употребу ваздухоплова и летјелица,

4) порез на држање и ношење оружја;

д) таксе:

1) републичке административне таксе,

2) републичке судске таксе,

3) посебна републичка такса;

ђ) накнаде:

1) концесионе накнаде за коришћење природних и других добара од општег интереса, изузев концесионих накнада за коришћење минералних сировина,

2) накнаде, односно средства за заштиту околине,

3) накнаде за коришћење природних и других добара од општег интереса,

4) накнаде за приређивање игара на срећу;

е) новчане казне, изузев казни утврђених актима града, односно општине;

ж) приходи од незаконито стечене имовине и имовинске користи;

з) приходи од грантова;

и) приходи које буџетски корисници остваре вршењем редовне и допунске дјелатности у складу са законом, у проценту утврђеном законом којим се уређује извршење буџета и

ј) остали приходи буџета Републике.

Члан 9.

Приходи који се дијеле између буџета Републике, буџета општина и градова и других корисника су:

а) приходи од индиректних пореза, уплаћени у буџет Републике са Јединственог рачуна УИО, који се након издавања дијела средстава за сервисирање спољног дуга Републике дијеле на следећи начин:

1) буџет Републике 72%,

2) буџети општина и градова 24%,

3) ЈП "Путеви Републике Српске" 4%;

б) приходи од пореза на доходак:

1) порез на приходе од самосталне дјелатности, који се дијели између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 75 : 25,

2) порез на лична примања, који се дијели између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 75 : 25;

в) приходи од накнада за промјену намјене пољопривредног земљишта, који се дијеле између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 30 : 70;

г) приходи од закупнине земљишта у својини Републике, који се дијеле између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 50 : 50;

д) приходи од концесионих накнада за коришћење минералних сировина, који се дијеле између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 30 : 70;

ђ) приходи од посебних водних накнада:

1) накнаде за захватање површинских и подземних вода, које се дијеле између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 70 : 30,

2) накнаде за производњу електричне енергије добијене коришћењем хидроенергије, које се дијеле између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 70 : 30,

3) накнаде за вађење материјала из водотока, које се дијеле између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 70 : 30,

4) накнаде за заштиту вода, које се дијеле између буџета Републике, буџета општина и градова и Фонда за заштиту животне средине Републике Српске у сразмјери 55 : 30 : 15 и

е) одузета имовинска корист и средства добијена од продаје одузетих предмета из надлежности Републичке управе за инспекцијске послове, која се дијели између буџета Републике и буџета општина и градова у сразмјери 70 : 30.

Члан 10.

(1) Појединачно учешће општина и градова у расподјели прихода из члана 9. тачка а) овог закона врши се у складу са сљедећим критеријумима:

- а) 75% на основу броја становника општине и града,
- б) 15% на основу површине општине и града и
- в) 10% на основу броја ученика у средњим школама.

(2) Средства дозначена општинама и градовима сматрају се општим трансфером, тако да их општине и градови користе у складу са својим буџетом.

(3) Систем расподјеле између општина и градова из члана 9. тачка а) овог закона спроводи се до 2016. године, према формули:

1. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,85 + b(i) \cdot 0,15$
2. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,80 + b(i) \cdot 0,20$
3. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,70 + b(i) \cdot 0,30$
4. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,60 + b(i) \cdot 0,40$
5. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,50 + b(i) \cdot 0,50$
6. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,40 + b(i) \cdot 0,60$
7. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,30 + b(i) \cdot 0,70$
8. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,20 + b(i) \cdot 0,80$
9. година: $X(i) = a(i) \cdot 0,10 + b(i) \cdot 0,90$
10. година: $X(i) = b(i) \cdot 1$

при чему је:

$X(i)$ - удио који општина и град имају у износу средстава одређеном за општине и градове у складу са чланом 9. тачка а) овог закона,

$a(i)$ - историјски удио који је одређена општина и град имала у приходима од пореза на промет и акцизама у 2005. години,

$b(i)$ - удио који одређена општина и град имају у износу средстава одређеном за општине и градове након пријемне критеријума из става 1. овог члана.

(4) Коефицијенти расподјеле у складу са формулом из става 3. овог члана утврђују се одлуком Владе.

Члан 11.

Приходи буџета општина и градова су:

- а) порез на имовину, односно непокретности;
- б) новчане казне изречене у прекршајним поступцима за прекршаје утврђене актима градова, односно општина;
- в) општинске административне таксе;
- г) комуналне таксе;
- д) посебне водне накнаде - накнаде за заштиту од вода;
- ђ) општинске накнаде за коришћење природних и других добара од општег интереса;
- е) порез на добитке од игара на срећу;
- ж) боравишне таксе;
- з) остали приходи, као што су:

1) приходи од грантова, трансфера и приходи које буџетски корисници остваре обављањем редовне и допунске дјелатности у складу са законом, у проценту који је утврђен одлуком о извршењу буџета и

2) остали општински приходи.

Члан 12.

Приходи буџета фондова су:

- а) доприноси,
- б) трансфери из буџета,
- в) грантови и
- г) остали приходи.

Члан 13.

Увођење нових, укидање постојећих и измјена критеријума за расподјелу прихода буџета Републике, општина, градова и фондова из чл. 8, 9, 11. и 12. може се вршити само у складу са законом.

Члан 14.

(1) Буџетски оквир представља износ буџетских издатака у једној фискалној години планираних у сврху финансирања буџетских расхода и издатака за нефинансијску имовину, увећан за износ негативног нето финансирања.

(2) Буџетски суфицит представља позитивну разлику између збира буџетских прихода и примитака за нефинансијску имовину и збира буџетских расхода и издатака за нефинансијску имовину.

(3) Буџетски дефицит представља негативну разлику између збира буџетских прихода и примитака за нефинансијску имовину и збира буџетских расхода и издатака за нефинансијску имовину.

(4) Годишњим буџетом одређује се начин коришћења планираног буџетског суфицита, односно начин финансирања планираног буџетског дефицита.

(5) Није дозвољено предлагање буџета који садржи планирани непокривени буџетски дефицит или планирани нераспоређени буџетски суфицит.

(6) Остварени нераспоређени суфицит буџета из претходних фискалних година може се распоређивати само на основу одлуке Народне скупштине Републике Српске (у даљем тексту: Народна скупштина), односно одлуке скупштине општине, града или надлежног органа управе фонда, тек након спроведене анализе којом се утврђује износ средстава стварно расположивих за расподјелу, на коју је Министарство финансија (у даљем тексту: Министарство) дало сагласност.

(7) Одлука о расподјели нераспоређеног буџетског суфицита из претходних фискалних година представља измјену структуре и/или проширење буџетског оквира.

(8) Непокривени буџетски дефицит утврђен у току фискалне године може се покрити смањењем текуће буџетске потрошње, смањењем издатака за нефинансијску имовину, задуживањем у земљи или иностранству или на други начин у складу са законом.

(9) Измирење обавеза непокривеног буџетског дефицита утврђеног у претходним фискалним годинама у текућој фискалној години исказује се као отплата дуга.

III - ПРИПРЕМА И ДОНОШЕЊЕ БУЏЕТА

Члан 15.

(1) Буџет се припрема, доноси и извршава на основу стандардних буџетских класификација.

(2) Стандардне буџетске класификације обухватају фондовску, организациону, економску, подекономску (субаналитичку), функционалну и програмску (пројектну) класификацију.

(3) Министар финансија (у даљем тексту: министар) доноси правилник којим се дефинишу стандардне буџетске класификације.

(4) Буџет Републике, општина, градова и фондова обавезно се доноси на нивоу општег рачуноводственог фонда, буџетских организација или потрошачких јединица, синтетичких економских кодова и одјела функционалне класификације.

Члан 16.

(1) Припрема и израда буџета заснива се на Документу оквирног буџета (у даљем тексту: ДОБ).

(2) ДОБ је акт који садржи макроекономске пројекције и прогнозе буџетских средстава и издатака за сљедећу годину и наредне двије фискалне године.

(3) ДОБ усваја Влада.

Члан 17.

(1) Програм јавних инвестиција је акт који садржи преглед јавних инвестиција у Републици за сљедећу годину и наредне двије фискалне године, а обухвата:

а) инвестиције које су у току, за чију су реализацију обезбијеђени извори финансирања,

б) приоритетне инвестиције за чије финансирање је извјесно да ће средства бити обезбијеђена и

в) приоритетне инвестиције за које нису обезбијеђени извори финансирања у моменту израде програма.

(2) Влада доноси одлуку којом се усваја Програм јавних инвестиција.

Члан 18.

У поступку иницирања, предлагања и доношења законских, подзаконских и других аката, потписивања споразума и уговора и планирања других активности, предлагачи су дужни да имају у виду реалне могућности финансирања наведених активности, у складу са планираним буџетским оквиром за текућу фискалну годину, те пројекцијама за наредне двије године датим у ДОБ-у.

Члан 19.

(1) У поступку предлагања законских, подзаконских и других аката, предлагач је дужан да сачини образложење које обавезно садржи процјену финансијских ефеката које ће на буџет имати реализација предложеног акта.

(2) Процјена из става 1. овог члана обавезно садржи податке о томе да ли се предложеним законским, подзаконским и другим актом повећавају или смањују буџетска средства.

(3) Процјена из ст. 1. и 2. овог члана обавезно садржи:

а) предвиђене промјене у буџетским средствима за текућу годину и наредне двије фискалне године,

б) приједлоге за обезбјеђење извора средстава за повећане издатке и

в) приједлоге за обезбјеђење извора финансирања у случају смањења буџетских средстава, које је резултат предложеног акта из става 1. овог члана.

Члан 20.

Буџет се припрема и доноси према буџетском календару.

Члан 21.

Припрема и доношење буџета Републике врши се према сљедећем буџетском календару:

а) 15. фебруар - Министарство буџетским корисницима доставља инструкцију о начину и елементима израде ДОБ-а,

б) 30. април - буџетски корисници достављају Министарству приједлоге приоритета за израду ДОБ-а,

в) 30. јун - Влада усваја ДОБ,

г) 1. јул - Министарство доставља ДОБ општинама, градовима и фондовима,

д) 1. јул - Министарство буџетским корисницима доставља инструкцију о начину и елементима израде нацрта буџета за сљедећу фискалну годину,

ђ) 1. септембар - буџетски корисници Министарству достављају буџетске захтјеве за наредну фискалну годину,

е) 15. октобар - Министарство доставља Влади нацрт буџета Републике за наредну фискалну годину,

ж) 5. новембар - Влада утврђује нацрт буџета Републике за наредну фискалну годину и доставља га Народној скупштини,

з) 15. новембар - Народна скупштина се изјашњава о нацрту буџета Републике за наредну фискалну годину,

и) 1. децембар - Влада утврђује приједлог буџета Републике за наредну фискалну годину и доставља га Народној скупштини и

ј) 15. децембар - Народна скупштина доноси одлуку о усвајању буџета Републике за наредну фискалну годину.

Члан 22.

Поступак припреме и доношења буџета Републике почиње достављањем инструкције о начину и елементима израде ДОБ-а, која садржи:

а) основне економске претпоставке и смјернице за припрему ДОБ-а,

б) табеле прегледа приоритета буџетских корисника и

в) динамику и рокове припреме ДОБ-а.

Члан 23.

У складу са ДОБ-ом, Министарство буџетским корисницима доставља инструкцију о начину и елементима израде нацрта буџета Републике, која садржи:

а) основне економске претпоставке и смјернице за припрему буџета Републике,

б) процјену средстава буџета Републике за наредну фискалну годину,

в) приједлог оквирног износа буџетских издатака за сваког буџетског корисника у наредној фискалној години и

г) поступак и динамику припреме буџета Републике и израде буџетских захтјева буџетских корисника за наредну фискалну годину.

Члан 24.

(1) Буџетски корисници који у својој надлежности имају ниже буџетске јединице обавезни су да им прослиједи инструкције из чл. 22. и 23. овог закона.

(2) Буџетски корисници из става 1. овог члана обавезни су да израде збирни буџетски захтјев за све буџетске јединице у својој надлежности, а према инструкцији Министарства.

Члан 25.

(1) На основу инструкције из члана 23. овог закона, буџетски корисници израђују буџетски захтјев који се састоји од:

а) захтјева за буџетске издатке, са подацима о постојећим активностима и услугама буџетског корисника и

б) захтјева за додатна средства за буџетске издатке чије финансирање не може да се усклади са ограничењима садржаним у инструкцијама Министарства, са приједлогом приоритета који треба да буду размотрени у поступку доношења буџета за наредну фискалну годину.

(2) Уз захтјев из става 1. овог члана обавезно се доставља образложење у писаној форми које садржи податке о организационој структури буџетског корисника, његовим активностима и услугама, преглед средстава и запослених који су неопходни за обављање активности и пружање услуга у оквиру буџетских издатака, као и опис и разлоге обављања активности за које се траже додатна средства.

Члан 26.

Министарство разматра захтјеве буџетских корисника, имајући притом у виду расположива средства и планиране издатке, као и податке и образложења прибављена у складу са чланом 25. овог закона, по потреби обавља консултације са буџетским корисницима и припрема нацрт буџета Републике за наредну фискалну годину.

Члан 27.

Утврђивање нацрта и приједлога буџета Републике врши се према сљедећој процедури:

а) Министарство доставља Влади нацрт буџета Републике за наредну фискалну годину,

б) Влада, по потреби, од Министарства тражи додатне информације или објашњења која се односе на нацрт буџета Републике,

в) Влада утврђује нацрт буџета Републике за наредну фискалну годину и са усвојеним измјенама просљеђује га Народној скупштини на разматрање,

г) Народна скупштина се изјашњава о нацрту буџета Републике за наредну фискалну годину,

д) Влада утврђује приједлог буџета Републике за наредну фискалну годину и доставља га Народној скупштини на разматрање и усвајање и

ђ) Народна скупштина доноси одлуку о усвајању буџета Републике за наредну фискалну годину.

Члан 28.

Припрема и доношење буџета општина и градова врши се према следећем буџетском календару:

а) 5. јул - општине и градови анализирају ДОБ,

б) 20. јул - општински и градски орган управе надлежан за финансије буџетским корисницима доставља упутство за припрему нацрта буџета за наредну фискалну годину,

в) 15. септембар - буџетски корисници општинском и градском органу управе надлежном за финансије достављају буџетске захтјеве за наредну фискалну годину,

г) 15. октобар - општински и градски органи управе надлежни за финансије припремају нацрт буџета, водећи рачуна о смјерницама садржаним у ДОБ-у,

д) 1. новембар - надлежни извршни општински и градски органи управе утврђују нацрт буџета и достављају га Министарству ради добијања препорука,

ђ) 15. новембар - скупштине општина и градова се изјашњавају о нацрту буџета,

е) 20. новембар - извршни општински и градски органи управе Министарству достављају приједлог буџета на сагласност,

ж) 5. децембар - приједлог буџета општине и града за наредну фискалну годину усаглашен са Министарством извршни орган општине и града доставља скупштини општине и града на усвајање,

з) 15. децембар - скупштина општине и града доноси одлуку о усвајању буџета за наредну фискалну годину и

и) 24. децембар - општински и градски органи управе Министарству достављају усвојени буџет, одлуку о усвајању и одлуку о извршењу буџета за наредну фискалну годину.

Члан 29.

Општински орган управе надлежан за финансије, у складу са ДОБ-ом, доставља буџетским корисницима упутство за припрему буџета општина и градова за наредну фискалну годину, које садржи:

а) основне економске претпоставке и смјернице за припрему нацрта буџета општина и градова за наредну фискалну годину,

б) опис планиране политике јединица локалне самоуправе,

в) процјене буџетских средстава и издатака општина и градова за наредну фискалну годину,

г) приједлог оквирног износа буџетских издатака за сваког корисника средстава општинских и градских буџета у наредној фискалној години и

д) поступак и динамику припреме буџета општина и градова.

Члан 30.

Одредбе из чл. 25. и 26. овог закона које се односе на припрему нацрта буџета Републике сходно се примјењују и на поступак доношења буџета општина и градова.

Члан 31.

Утврђивање нацрта и приједлога буџета општина и градова спроводи се према следећој процедури:

а) општински и градски орган управе надлежан за финансије доставља нацрт буџета општине, односно града надлежном извршном органу општине и града,

б) надлежни извршни орган општине и града по потреби од општинског и градског органа управе надлежног за финансије захтијева додатне информације или образложења која се односе на нацрт буџета општине и града за наредну фискалну годину,

в) надлежни извршни орган општине и града утврђује нацрт буџета општине и града и доставља га Министарству,

г) Министарство даје препоруке на достављени нацрт буџета општине и града,

д) надлежни извршни орган општине и града доставља скупштини општине и града нацрт буџета општине и града на изјашњавање,

ђ) скупштина општине и града се изјашњава о нацрту буџета општине и града,

е) надлежни извршни орган општине и града утврђује приједлог буџета и доставља га Министарству са уграђеним препорукама,

ж) Министарство даје сагласност на достављени приједлог буџета општине и града и

з) скупштина општине и града, након прибављене сагласности од Министарства, доноси одлуку о усвајању буџета општине и града за наредну фискалну годину.

Члан 32.

(1) Народна скупштина може да промијени предложени буџет Републике, а скупштине општина, односно градова предложене буџете општина, односно градова у складу са следећим принципима:

а) приједлози о повећању буџетских издатака морају да садрже мјере за повећање буџетских средстава или за смањење осталих буџетских издатака за исти износ и

б) повећање буџетских средстава мора да буде усклађено са општим макроекономским оквиром.

(2) Ако скупштине општина и градова изврше промјену предложеног буџетског оквира на који је Министарство претходно дало сагласност, општине и градови су дужни да посебно образложе настале промјене предложеног буџета и да их, заједно са образложењем, доставе Министарству.

Члан 33.

(1) На приједлог Владе, Народна скупштина доноси закон о извршењу буџета Републике Српске.

(2) На приједлог извршног органа општине или града, скупштина општине или града доноси одлуку о извршењу буџета општине или града.

Члан 34.

Буџет фонда припрема се и доноси према следећем буџетском календару:

а) 5. јул - фонд анализира ДОБ,

б) 15. новембар - фонд припрема нацрт буџета за наредну фискалну годину, имајући у виду смјернице дате у ДОБ-у и доставља га Министарству на мишљење,

в) 1. децембар - заједно са утврђивањем приједлога буџета Републике, Влада даје сагласност на приједлог буџета фонда за наредну фискалну годину и

г) 15. децембар - надлежни орган фонда доноси одлуку о усвајању буџета за наредну фискалну годину.

Члан 35.

(1) Ребалансом буџета Републике, општине, града или фонда, који на приједлог Владе, односно надлежног извршног органа општине, града или фонда усваја Народна скупштина, скупштина општине или града, односно надлежни орган фонда, врши се усклађивање буџетских средстава и издатака на нижем, вишем или истом нивоу.

(2) Ребаланс из става 1. овог члана спроводи се по поступку идентичном поступку за доношење буџета.

Члан 36.

Израда Програма јавних инвестиција реализује се према следећем календару:

а) 15. фебруар - Министарство буџетском кориснику доставља информацију о пројекту,

б) 30. април - буџетски корисници Министарству достављају попуњене обрасце за израду нацрта Програма јавних инвестиција,

в) 30. јун - Влада усваја нацрт програма јавних инвестиција,

г) од 1. до 25. септембра - обављају се консултације између Министарства и буџетских корисника у вези са израдом приједлога програма јавних инвестиција,

д) 1. новембар - буџетски корисници достављају ревидиране обрасце за израду приједлога програма јавних инвестиција и

ђ) 30. децембар - Влада усваја приједлог програма јавних инвестиција.

Члан 37.

(1) Народна скупштина доноси одлуку којом усваја буџет Републике за сваку фискалну годину.

(2) Скупштина општине, односно града и надлежни орган фонда доноси одлуку којом усваја буџет за сваку фискалну годину.

(3) Буџет Републике објављује се у "Службеном гласнику Републике Српске", а буџет општине и градова објављује се у службеним гласилима општине и градова.

(4) Одлука о давању сагласности на приједлог буџета фондова објављује се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Члан 38.

(1) Буџет се доноси за период од једне фискалне године и важи за годину за коју је донесен.

(2) У случају да буџет не буде усвојен прије почетка наредне фискалне године, Народна скупштина, скупштина општине или града, односно надлежни орган фонда доноси одлуку о привременом финансирању, а најдуже за период од 1. јануара до 30. јуна текуће фискалне године.

(3) Уколико одлука из става 2. овог члана не буде донесена до истека текуће фискалне године, 1. јануара наредне фискалне године на снагу ступа привремено финансирање првог квартала текуће године, у висини једне четвртине буџета усвојеног за претходну фискалну годину.

(4) Привремено финансирање у смислу става 2. овог члана врши се највише до висине укупних буџетских прихода остварених у истом периоду претходне фискалне године, умањених за примљене грантове у том периоду.

(5) Структура и врста расхода у периоду привременог финансирања пропорционално морају одговарати структури и врсти остварених расхода у истом периоду претходне године, осим у мјери у којој промјене броја или статуса појединачних буџетских корисника чије финансирање се врши из буџета могу да утичу на структуру и врсту расхода у периоду привременог финансирања.

(6) Уколико извршни орган општине или града, односно надлежни орган фонда, у складу са процедуром утврђеном овим законом, најкасније до 31. марта текуће фискалне године не припреми и не достави приједлог буџета на усвајање скупштини општине или града, односно овлашћеном органу фонда, скупштина општине или

града, односно овлашћени орган фонда може у складу са процедуром утврђеном овим законом самостално да припреми и усвоји буџет за текућу фискалну годину.

(7) Ако буџет не буде усвојен до 30. јуна текуће фискалне године, средства са трансакционих рачуна Републике, општине, градова и фондова не могу се користити све до усвајања буџета.

IV - ИЗВРШЕЊЕ БУЏЕТА

Члан 39.

(1) Извршење буџета у једној фискалној години обухвата буџетска средства и буџетске издатке остварене до 31. децембра текуће фискалне године, као и средства и издатке остварене након тог датума, али не после истека рока за израду и достављање годишњих финансијских извјештаја, ако су испуњени законски услови да се износ тих средстава, односно издатака укључи у буџет текуће фискалне године.

(2) Буџетска ликвидност се планира на основу буџетских средстава и издатака, у оквиру оперативних финансијских планова за извршење буџета.

(3) Оперативни финансијски планови за извршење буџета представљају прегледе планираних буџетских средстава и издатака у одређеном периоду крајем од једне фискалне године.

(4) Извршење буџета Републике спроводи се на основу Закона о извршењу буџета, а извршење буџета општине, градова и фондова на основу одлуке о извршењу буџета.

Члан 40.

(1) Буџетским корисницима и фондовима, дефинисаним овим законом, дозвољено је да стварају обавезе и да користе средства само за намјене и до висине расположивих средстава утврђених буџетом.

(2) Буџетски корисници са планираним буџетским средствима располажу према приоритетима утврђеним оперативним финансијским планом.

(3) Корисници буџетских средстава дужни су да средства утврђена у буџету користе руководећи се начелима рационалности и штедње.

(4) Министар доноси правилник којим се уређују критеријуми за стицање статуса буџетског корисника у смислу праћења намјенског трошења одобрених буџетских средстава, те припреме и објављивања одговарајућих извјештаја.

Члан 41.

(1) Изузетно од одредаба члана 40. овог закона, Законом или одлуком којима се уређује извршење буџета може бити предвиђена могућност прерасподјеле (реалокације) буџетских средстава у оквиру буџетског корисника и између буџетских корисника.

(2) У случајевима из става 1. овог члана, Законом, односно одлуком о извршењу буџета обавезно се утврђују прецизна ограничења у погледу висине и намјене средстава која могу бити реалоцирана.

Члан 42.

(1) Ако се у току фискалне године издаци повећају или средства смање, Влада на приједлог Министарства, односно надлежни извршни орган општине, града и фонда, на приједлог органа надлежног за финансије, могу донијети одлуку о привременом обустављању извршења буџета у периоду који није дужи од 45 дана.

(2) Одлуком о привременом обустављању извршења може се:

а) зауставити стварање дијела краткорочних обавеза,

б) предложити продужење уговорног рока за плаћање,

в) зауставити давање одобрења за закључивање уговора и

г) зауставити пренос средстава према планираним износима за тромјесечје или неки други период.

(3) Мјере привременог обустављања извршења морају бити примијењене на све буџетске кориснике.

(4) О одлуци из става 1. овог члана Влада обавјештава Народну скупштину, а надлежни извршни орган општине, града или фонда обавјештава скупштину општине и града, односно надлежни орган фонда.

Члан 43.

(1) Буџетска резерва представља дио планираних средстава буџета који се распоређује на основу посебних одлука Владе, односно извршног органа општине, градова и фондова.

(2) Средства буџетске резерве могу се користити за:

а) покривање непредвиђених издатака за које нису планирана средства у буџету,

б) буџетске издатке за које се у току године покаже да планирана буџетска средства нису била довољна,

в) привремено извршавање обавеза буџета услед смањеног обима буџетских средстава и

г) изузетно за остале намјене, у складу са одлукама Владе, односно извршног органа општине, градова и фондова.

Члан 44.

(1) Буџетска резерва планира се у износу до 2,5% од укупно планираних буџетских прихода, умањених за планиране грантове за текућу фискалну годину.

(2) Извјештај о утрошку средстава буџетске резерве полугодишње се доставља Влади, надлежном извршном органу општине или града, односно надлежном органу фонда.

Члан 45.

(1) Министарство извјештава Владу тромјесечно о извршењу буџета Републике за текућу фискалну годину.

(2) Министарство је обавезно да Влади до 31. маја текуће фискалне године поднесе извјештај о извршењу буџета Републике за прво тромјесечје текуће фискалне године.

(3) Министарство је обавезно да Влади до 30. новембра текуће фискалне године поднесе извјештај о извршењу буџета Републике у периоду од 1. јануара до 30. септембра текуће фискалне године.

(4) Извјештај о извршењу буџета Републике од 1. јануара до 31. марта, односно од 1. јануара до 30. септембра текуће фискалне године обавезно садржи:

а) приказ фискалног стања и макроекономских кретања,

б) паралелни приказ планираних и остварених буџетских средстава и издатака, те објашњења могућих разлика,

в) приказ задуживања Републике,

г) приједлог мјера за побољшање стања, ако то захтијевају околности,

д) податке о коришћењу буџетске резерве и

ђ) податке о извршеним реалокацијама.

Члан 46.

(1) Министарство је обавезно да Влади до 31. августа текуће фискалне године поднесе извјештај о извршењу буџета Републике за прво полугодиште текуће фискалне године.

(2) Министарство је обавезно да Влади до 30. априла текуће фискалне године поднесе извјештај о извршењу буџета Републике за претходну фискалну годину.

(3) Влада полугодишње и годишње Народној скупштини подноси извјештај о извршењу буџета Републике.

(4) Влада је обавезна да Народној скупштини до 30. септембра текуће фискалне године поднесе извјештај о извршењу буџета Републике за прво полугодиште текуће фискалне године.

(5) Влада је обавезна да Народној скупштини до 31. маја текуће фискалне године поднесе извјештај о извршењу буџета Републике за претходну фискалну годину.

Члан 47.

(1) Извјештај о извршењу буџета Републике из члана 46. овог закона обавезно садржи:

а) преглед буџетских средстава и издатака које је Народна скупштина одобрила у буџету Републике у претходној години,

б) преглед остварених буџетских средстава и издатака у току претходне фискалне године, који су приказани тако да се јасно може видјети разлика између одобреног и извршеног буџета,

в) објашњење већих одступања,

г) податке о задуживању и управљању дугом,

д) податке о коришћењу буџетске резерве,

ђ) податке о гаранцијама датим у току претходне фискалне године,

е) почетно и завршно стање јединствених рачуна трезора и рачуна посебних намјена и

ж) податке о извршеним реалокацијама.

(2) Осим података и информација из става 1. овог члана, у извјештају о извршењу буџета Републике за претходну фискалну годину обавезно морају бити приказани и подаци о почетном и завршном стању имовине, обавеза и извора средстава.

(3) Министар доноси правилник којим се уређују форма и садржај буџета и извјештај о извршењу буџета.

Члан 48.

(1) Одредбе чл. 45, 46. и 47. овог закона сходно се примјењују и на општине, градове и фондове.

(2) Извјештаји о извршењу буџета општине и градова за свако тромјесечје текуће фискалне године достављају се Министарству у року од 15 дана од дана њиховог доношења.

(3) Извјештаји о извршењу буџета фондова достављају се Министарству и надлежном министарству у року од 15 дана од дана њиховог доношења.

(4) Надлежно министарство тромјесечно информише Владу о извршењу буџета фондова.

(5) Поред извјештаја из ст. 2. и 3. овог члана општине, градови и фондови дужни су да достављају и друге извјештаје, у складу са актима које донесе Министарство.

Члан 49.

(1) За извршење буџета Републике Влада је одговорна Народној скупштини.

(2) За извршење буџета општине и градова, извршни органи општине и градова одговорни су скупштинама општине и градова.

(3) За извршење буџета фондова, фондови су одговорни Влади.

(4) Извјештај о извршењу буџета подноси се на начин који је одређен овим законом.

V - ЗАДУЖИВАЊЕ И ОТПЛАТА ДУГА

Члан 50.

(1) Задуживање представља реализацију уговорених кредита и зајмова, емитовање хартија од вриједности и издавање гаранција у току фискалне године.

(2) Сервисирање дуга обухвата отплату главнице, камате и сервисних трошкова по основу кредита и зајмова, обавеза по основу емитованих хартија од вриједности, активираних гаранција, финансијског лизинга, других финансијских обавеза, те измирење обавеза непокривеног дефицита утврђеног у претходним фискалним годинама.

(3) У буџету Републике, општина, градова и фондова планирају се средства по основу новог задуживања и средства за сервисирање главнице дуга, камате и сервисних трошкова, за сваку фискалну годину на коју се односе, укључујући и процијењени износ активираних датих гаранција.

Члан 51.

Министарство доставља Влади најкасније до 30. јуна текуће фискалне године информацију о дугу за претходну годину, коју Влада доставља Народној скупштини.

Члан 52.

Отплата главнице, камата и сервисних трошкова по основу дуга Републике врши се са Јединственог рачуна трезора и подрачуна за сервис спољног дуга у Централној банци Босне и Херцеговине.

Члан 53.

Начин и поступак задуживања, издавања гаранција и емисије хартија од вриједности Републике, општина, градова и фондова, обезбјеђење средстава за отплату главнице дуга, камате и сервисних трошкова, вођење евиденције о дугу, гаранцијама и хартијама од вриједности, као и друга питања која се односе на дуг, гаранције и хартије од вриједности уређују се посебним законом.

VI - БУЏЕТСКИ И РАЧУНОВОДСТВЕНИ ПРОПИСИ И ИЗВЈЕШТАЈИ, БУЏЕТСКА ИНСПЕКЦИЈА, ИНТЕРНА КОНТРОЛА И ИНТЕРНА РЕВИЗИЈА

Члан 54.

(1) Појединачни буџетски корисници и фондови обавезни су да годишњи финансијски извјештај припреме до краја фебруара текуће године за претходну фискалну годину.

(2) За истинитост и тачност информација презентованих у годишњим финансијским извјештајима, као и тачност и благовременост припреме финансијских извјештаја појединачних буџетских корисника одговорни су руководиоци тих буџетских корисника и лица задужена за рачуноводство код тих буџетских корисника.

Члан 55.

(1) Министарства, општине, градови и фондови обавезни су да консолидовани годишњи финансијски извјештај за одређени ниво власти у Републици припреме до 31. марта текуће године за претходну фискалну годину.

(2) За тачност и благовременост припреме и презентације консолидованих годишњих финансијских извјештаја за одређени ниво власти у Републици одговорни су министар, начелници општина, односно градоначелници, директори фондова и лица задужена за припрему тих извјештаја.

Члан 56.

Општине, градови и фондови обавезни су да Министарству доставе консолидовани годишњи финансијски извјештај до 5. априла текуће за претходну фискалну годину.

Члан 57.

Министарство је обавезно да изради консолидовани годишњи финансијски извјештај корисника буџета Републике, консолидовани годишњи финансијски извјештај корисника буџета општина и градова и консолидовани годишњи финансијски извјештај фондова до 30. априла текуће године за претходну фискалну годину.

Члан 58.

Свеобухватни консолидовани годишњи финансијски извјештај корисника буџета Републике, општина, градова и фондова израђује Министарство до 20. маја текуће године за претходну фискалну годину.

Члан 59.

(1) Ради спровођења одредаба овог закона које се односе на презентовање информација, рачуноводство и рачуноводствене политике, буџетске класификације, финансијско извјештавање и друго, министар доноси:

а) правилник којим се уређују начела и принципи припреме и презентовања информација за потребе овлашћених екстерних корисника,

б) правилник о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама буџетских корисника,

в) правилник о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општина и градова и фондова,

г) правилник о финансијском извјештавању за кориснике прихода буџета Републике, општина и градова и фондова и

д) наредбу о уплаћивању одређених прихода буџета Републике, општина и градова и фондова.

(2) Министар доноси упутства, инструкције, наредбе, процедуре и остала подзаконска акта од значаја за спровођење овог закона.

Члан 60.

(1) Буџетски корисници дужни су да успоставе систем интерне контроле у складу са општеприхваћеним стандардима и смјерницама интерне контроле, којим треба да се обезбједи законито, ефикасно, ефективно, одговорно и транспарентно трошење јавних средстава.

(2) Праћење и оцјењивање система интерних контрола врши интерна ревизија, у складу са прописима којима се уређује област интерне ревизије.

(3) Накнадну контролу законитости трошења буџетских средстава врши буџетска инспекција.

(4) Рад буџетске инспекције заснива се на годишњем плану рада и одвија се континуирано у току године.

(5) Буџетска инспекција дужна је да најмање два пута годишње сачини извјештај о раду и достави га надлежном органу.

(6) Министар доноси правилник којим се уређује рад буџетске инспекције.

Члан 61.

(1) Министар доноси рјешење о инспекцијској контроли намјенског и законитог коришћења средстава буџетских корисника за одређени период.

(2) Инспекцијску контролу из става 1. овог члана врши буџетски инспектор, коме буџетски корисници имају обавезу да дају на увид сву расположиву документацију од значаја за спровођење инспекцијске контроле у складу са рјешењем министра.

(3) Након извршене инспекцијске контроле код буџетског корисника, буџетски инспектор сачињава записник о утврђеном стању.

(4) Ако записником о извршеној инспекцијској контроли констатује повреде, односно неправилности у примјени закона, буџетски инспектор је обавезан да у року од десет дана од дана достављања записника буџетском кориснику донесе рјешење којим му налаже отклањање утврђених повреда закона, односно неправилности и одреди рок за њихово отклањање, као и да утврди друге законом предвиђене мјере.

Члан 62.

(1) Против рјешења буџетског инспектора може се поднијети жалба у року од осам дана од дана пријема рјешења.

(2) Жалба се подноси министру, посредством буџетске инспекције.

(3) Министар именује чланове Одбора за жалбе, којем буџетска инспекција просљеђује примљену жалбу са комплетним предметом.

(4) Министар, на основу мишљења Одбора за жалбе сачињеног у писаној форми, доноси рјешење које је коначно у управном поступку.

(5) Против рјешења из става 4. овог члана може се покренути управни спор пред надлежним судом.

Члан 63.

(1) Ако се наложене мјере по коначном рјешењу не отклоне у остављеном року, министар, за буџетске кориснике који не посједују рачуне отворене код банака које имају дозволу за обављање послова платног промета у Републици (буџетски корисници који су у потпуности у систему трезорског пословања), доноси рјешење о забрани располагања буџетским средствима и средствима осталих извора финансирања.

(2) Ако се наложене мјере по коначном рјешењу не отклоне у остављеном року, министар за буџетске кориснике који посједују рачуне отворене код банака које имају дозволу за обављање послова платног промета у Републици (буџетски корисници који су дјелимично или потпуно изван главне књиге трезора) доноси рјешење о забрани располагања новчаним средствима са трансакционих рачуна и рачуна посебних намјена.

(3) Рјешење о забрани располагања средствима из става 1. овог члана доставља се буџетском кориснику, Ресору за буџет и јавне финансије, Ресору за трезор и надлежној служби за финансије јединица локалне самоуправе и фондова.

(4) Рјешење о забрани располагања средствима из става 2. овог члана доставља се буџетском кориснику, Ресору за буџет и јавне финансије, Ресору за трезор и надлежној служби за финансије јединица локалне самоуправе и фондова и банкама код којих су отворени рачуни буџетских корисника.

(5) Забрана располагања средствима из ст. 1. и 2. овог члана траје до отклањања утврђених неправилности.

Члан 64.

(1) Новчаном казном од 300 КМ до 1.500 КМ казниће се за прекршај одговорно лице:

а) ако приходи које остваре буџетски корисници у законском прописаном проценту и у прописаном року не уплати у буџет Републике у складу са одредбама члана 8. овог закона,

б) које уведе нове или промијени постојеће приходе буџета Републике, општина, градова и фондова супротно одредби члана 13. овог закона,

в) које се у припреми и доношењу буџета не придржава одредаба чл. 21. до 38. овог закона,

г) ако не осигура да буџет буде припремљен у складу са одредбама члана 15. овог закона,

д) које не обезбједи да извјештаји о извршењу буџета садрже дијелове прописане одредбама чл. 45. и 47. овог закона,

ђ) ако извјештаји о извршењу буџета не буду достављени у роковима прописаним одредбама чл. 45. и 46. овог закона,

е) које изврши или одобри задуживање супротно одредбама члана 53. овог закона,

ж) које се не придржава одредаба садржаних у прописима донесеним у складу са овим законом и

з) које у остављеном року не отклони неправилности утврђене у складу са чл. 61. до 63. овог закона.

(2) Новчаном казном од 4.000 КМ до 20.000 КМ казниће се за прекршај одговорно лице ако се при извршењу буџета не придржава одредаба чл. 39. до 44. овог закона.

VII - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 65.

(1) Приходи наплаћени по основу пореза на промет производа и услуга и других јавних прихода остварених примјеном закона који су били на снази до 31. децембра 2005. године и наплаћени приходи по репрограмима јавних прихода распоређиваће се у складу са прописима и правилима расподеле који су се примјењивали до доношења овог закона.

(2) Приходи по основу пореза на доходак грађана остварени примјеном закона који је био на снази до 31. децембра 2006. године распоређиваће се у складу са прописима и правилима расподеле који су се примјењивали до доношења Закона о порезу на доходак.

Члан 66.

До доношења подзаконских аката прописаних овим законом примјењиваће се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 67.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о буџетском систему Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 96/03, 14/04, 67/05, 34/06, 128/06, 117/07, 126/08 и 92/09).

Члан 68.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-1891/12
13. децембра 2012. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Мр Игор Радојичић, с.р.

2572

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ И СПАСАВАЊУ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

Проглашавам Закон о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Двадесет трећој сједници, одржаној 13. децембра 2012. године, а Вијеће народа 24. децембра 2012. године констатовало да усвојеним Законом о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-4105/12
25. децембра 2012. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Милорад Додик, с.р.

ЗАКОН

О ЗАШТИТИ И СПАСАВАЊУ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се систем заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, снаге и субјекти заштите и спасавања, права и обавезе републичких органа управе и других органа, органа јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица, права и дужности грађана, ванредне ситуације и поступање у ванредним ситуацијама, организација и дјелатност цивилне заштите у систему заштите и спасавања и отклањања последица елементарних непогода и других несрећа, планирање и финанси-